

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет стоматологічний, міжнародний
Кафедра оториноларингології
Силабуснавчальної дисципліни «Дитяча оториноларингологія»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити. Семестри: IX-X 5 рік навчання.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра оториноларингології База КНП «ООКЛ» ООР, вул. Академіка Заболотного, 26, 9 поверх База Університетської клініки, вул. Тініста, 8, підвальне приміщення
Викладач (-і)	Пухлік Сергій Михайлович, д.мед.н, професор, завідувач кафедри Євчев Федір Дмитрович, д.мед.н, професор Доценти: к.мед.н. Богданов Кирило Георгійович, к.мед.н. Тітаренко Ольга Валентинівна, к.мед.н. Дєдикова Ірина Володимирівна, Щелкунов Анатолій Петрович, к.мед.н. Асистенти: к.мед.н. Тагунова Ірина Кимівна, к.мед.н. Чернишева Інна Едуардівна, к.мед.н. Добронравова Ірина Володимирівна, к.мед.н. Андрєєв Олександр Вікторович, к.мед.н. Колесніченко Володимир Володимирович, к.мед.н. Євчева Ангеліна Федорівна. Богданов Віктор Кирилович, к.мед.н.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Тітаренко Ольга Валентинівна, завуч кафедри (048) 736-22-30 Сергієнко Валентина Петрівна, старший лаборант кафедри (048) 736-22-30 Е-mail: olga.titarenko@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 14.00 до 17.00 кожної середи, з 9.00 до 14.00 кожної суботи Онлайн- консультації: з 16.00 до 18.00 кожної середи, з 9.00 до 14.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Telegram, Viber(через створені у них групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметвивчення дисципліни– клінічна анатомія, фізіологія, методи дослідження ЛОР-органів, етіологія, патогенез, діагностика та лікування найбільш поширених захворювань ЛОР-органів у дітей.

Пререквізити і постреквізити дисципліни (місце дисципліни в освітній програмі):

Пререквізити: українська мова (за професійним спрямуванням), іноземна мова (за професійним спрямуванням), латинська мова та медична термінологія, медична біологія, медична та біологічна фізики, біологічна та біоорганічна хімія, анатомія людини, гістологія, цитологія та ембріологія, фізіологія, мікробіологія, вірусологія та імунологія,

безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки, патоморфологія, патофізіологія, фармакологія, пропедевтика педіатрії, медична психологія, офтальмологія, неврологія, психіатрія, наркологія, дерматологія, венерологія.

Постреквізити: педіатрія, внутрішня медицина, хірургія, акушерство і гінекологія, інфекційні хвороби, епідеміологія та принципи доказової медицини, онкологія та радіаційна медицина, травматологія і ортопедія, фтизіатрія, анестезіологія та інтенсивна терапія, екстрена та невідкладна медична допомога, гігієна та екологія, паліативна та хоспісна медицина, загальна практика (сімейна медицина).

Мета дисципліни: набуття здобувачем додаткових знань та оволодіння професійними компетентностями та навичками спостереження та ведення ЛОР хворих дитячого віку; навичками комунікації з врахуванням особливостей спілкування сімейного лікаря зі здоровою та хворою людиною.

Завдання дисципліни:

- 1.Формування вмінь та навичок комунікації з оториноларингологічним хворимдитячоговіку.
- 2.Формування вмінь та навичок комунікації з хворим при найбільш поширених ЛОР захворюваннях у дітей(дихальної системи, захворюваннями вуха, ЛОР онкологічними пацієнтами).
- 3.Удосконалення навичок обґрунтування клінічного діагнозу, диференційної діагностики, складання плану лабораторних та інструментальних досліджень при найбільш поширених ЛОР захворюваннях (дихальної системи, захворюваннями вуха, при алергічних ураженнях ЛОР органів).
- 4.Опанування вмінням визначати тактику невідкладної допомоги, ведення, лікування та профілактики найбільш поширених ЛОР захворювань (дихальної системи, захворюваннями вуха).

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати: сучасні концепції вітчизняної і зарубіжної теоретичної і практичної оториноларингології; дитячої оториноларингології, класифікацію, клінічні прояви, наслідки кровотеч з ЛОР органів, методи тимчасової і кінцевої зупинки кровотеч; тактику при стенозах гортані, клінічні прояви різних стадій, їх діагностика, заходи проведення консервативного та хірургічного лікування; загальні питання травм ЛОР органів; клініку, діагностику та лікування гнійно-запальних захворювань ЛОР органів; методику обстеження хворого, особливості обстеження хворого з ЛОР патологією; особливості структури медичної карти стаціонарного хворого.

Вміти: проводити збір анамнезу та об'єктивне обстеження ЛОР хворого;діагностувати та надавати першу медичну допомогу різноманітні травматичні пошкодження ЛОР органів;вибрати тактику післяопераційного ведення ЛОР хворого у залежності від оперативного втручання;діагностувати різноманітні запальні та незапальні процеси ЛОР органів, проводити між ними диференційну діагностику;вибирати відповідну консервативну та хірургічну тактику для різних стадій розвитку запалень ЛОР органів;оформити карту стаціонарного хворого для пацієнта з ЛОР патологією.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладена у формі семінарів (30 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Методи навчання: бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, огляд пацієнта, маніпуляції за переліком 5, інструктаж та відпрацювання навичок на симуляційних муляжах, тренувальні вправи з диференціальної діагностики найбільш поширених ЛОР захворювань у дітей, стандартизований гібридний ЛОР пацієнт.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Клінічна анатомія, фізіологія, методи дослідження вуха, особливості обстеження дітей раннього та молодшого дитячого віку.

Оволодіння студентами практичними навичками: користування лобним рефлектором, проведення отоскопії, передньої риноскопії, епі-, мезо- та гіпофарингоскопії, непрямой ларингоскопії, дослідження прохідності слухової труби, визначення гостроти слуху, визначення дихальної та нюхової функцій носу, взяття мазків з носа, глотки для бактеріологічного та вірусологічного дослідження. Клінічна анатомія зовнішнього вуха і середнього вуха. Трансмісійна, трансформаційна функції. Будова завитки та її рецепторного апарата. Теорії звукопроведення та звукосприйняття. Дослідження слухової функції.

Тема 2. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження носа, приносних пазух, гортані, трахеї, стравоходу. Будова зовнішнього носа. Порожнина носа, структура його стінок. Функціональні відділи порожнини носа. Кровообіг та іннервація носової системи. Клініко-топографічні відносини решітчастого лабіринту, верхньощелепної, лобової, клиноподібної пазух та оточуючих анатомічних утворень. Особливості будови носової системи у дитячому віці. Методи дослідження порожнини носа і приносних пазух. Анатомічні утворення носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки. Структура і функції лімфоаденоїдного глоткового кільця. Топографія гортані. Хрящі, суглоби та зв'язки гортані. Кровообіг та іннервація гортані. Будова трахеї. Відділи трахеї і її топографо-анатомічні зв'язки. Структура бронхів. Кровообіг, лімфовідтік та іннервація трахеобронхіальної системи. Будова стравоходу, кровообіг, іннервація. Відділи стравоходу і їх топографія. Анатомо-фізіологічні зв'язки стравоходу.

Тема 3. Захворювання зовнішнього вуха. Вроджені вади розвитку. Зовнішній отит (фурункул, розповсюджене запалення зовнішнього слухового проходу), отомікоз, бешіа, перихондрит, екзема, отгематома, сірчана пробка. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, методи лікування захворювань зовнішнього вуха. Методи видалення сірчаної пробки та сторонніх тіл: гачком, промивання зовнішнього слухового проходу. Накладання пов'язки на вухо та зігріваючого компресу. Вроджені вади розвитку вуха.

Тема 4. Гострий гнійний середній отит. Отомієтрит, мастоїдит. Шляхи проникнення інфекції у середнє вухо. Стадії гострого гнійного середнього отиту, клініка, діагностика. Оцінка даних отоскопії у хворих з гострим запаленням середнього вуха, рентгенографії скроневиx кісток за Шюллером, КТ і МРТ-дослідження вуха. Обґрунтування діагнозу, вибір раціональної лікувальної тактики у залежності від стадії захворювання. Показання до парацентезу. Техніка парацентезу. Особливості перебігу гострого гнійного середнього отиту при інфекційних захворюваннях та у дитячому віці. Наслідки захворювання. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка мастоїдиту. Диференційний діагноз гострого гнійного середнього отиту, мастоїдиту з зовнішнім отитом. Принципи лікування (консервативне і хірургічне) у залежності від стадії мастоїдиту. Показання до антростоми.

Тема 5. Хронічний гнійний середній отит, лабіринтит. Роль захворювань верхніх дихальних шляхів, імунологічного стану організму та алергічного фактора у генезі хронічного гнійного середнього отиту. Обов'язкові ознаки, мезотимпаніт та епітимпаніт, холестеатома, диференційна діагностика. Основні принципи консервативного і хірургічного лікування мезо- і епітимпаніту. Показання до радикальної операції на вусі, її етапи. Показання до слуховідновлюючих операцій. Тимпанопластика. Етапи та типи (за Вульштейном). Лабіринтит. Шляхи проникнення інфекції до внутрішнього вуха. Клінічні форми (обмежений, дифузний, серозний, гнійний, некротичний лабіринтити), діагностика, лікування.

Тема 6. Атипові форми мастоїдитів. Шляхи проникнення інфекції у соскоподібний відросток. Фактори, які впливають на перебіг гострого мастоїдиту. Різновиди мастоїдитів у залежності від перебігу (латентний, миттєвий) та локалізації гнійного осередка

(верхівково-шийні форми: Бецольда, Муре, Орлеанського, Чителлі; зигоматицит, петрозит, сквамїт, окципітїт). Особливості діагностики і клініки атипичних форм мастоїдиту. Принципи лікування (консервативне і хірургічне) у залежності від стадії мастоїдиту. Профілактика.

Тема 7. Негнійні захворювання вуха: секреторний середній отит, сенсоневральна приглухуватість. Секреторний середній отит, причини, значення алергії і дисфункції слухової труби у генезі захворювання. Дані отоскопії, дослідження слухової функції. Методи консервативного і хірургічного лікування: тимпанопункція, міринготомія, шунтування, лазерне дренування барабанної порожнини. Сенсоневральна приглухуватість – етіологічна класифікація, патогенез, комплексна діагностика, дані акуметрії, сучасні методи консервативного лікування. Профілактика захворювань слухового нерва. Кохлеарна імплантація.

Тема 8. Гострі та хронічні захворювання порожнини носа та приносних пазух. Деформація зовнішнього носа і носової перегородки. Ринопластика. Сикоз, екзема, бешіха, ринфіма, фурункул та карбункул носа, можливі ускладнення. Принципи лікування. Гострі риносинусити. Роль інфекції в виникненні гострого риніту, схильність до захворювання. Клінічні стадії. Принципи лікування. Особливості клінічного перебігу гострого риносинуситу у немовлят. Основні форми хронічного риніту (інфекційний, алергічний та інші (гіпертрофічний, атрофічний, вазомоторний, медикаментозний, гормональний, психогенний тощо), клініка, діагностика, лікування. Алергодіагностика в оториноларингології. Сучасні методи лікування захворювань носа. Гострий і хронічний риносинусит - патологоанатомічні зміни, класифікація, загальні і місцеві симптоми. Додаткові методи дослідження: рентгенографія, КТ, МРТ, термографія тощо. Лікування – консервативне і хірургічне. Вікові особливості розвитку приносних порожнин, значення їх у патології ЛОР-органів у дітей. Зв'язок верхньощелепної пазухи з розвитком зубощелепної системи. Показання до операцій на приносних пазухах.

Тема 9. Риногенні і отогенні внутрішньочерепні та орбітальні ускладнення. Реактивний набряк клітковини орбіти та повік, остеоперіостит орбіти, субперіостальний та ретробульбарний абсцеси, флегмона орбіти. Риногенні та отогенні внутрішньочерепні ускладнення. Шляхи проникнення інфекції в порожнину черепа. Екстрадуральний і субдуральний абсцеси, менінгіт, тромбоз печеристого і сигмовидного синусів. Клініка ускладнень, принципи лікування.

Тема 10. Гострі та хронічні тонзилофарингіти та їх ускладнення. Гострі тонзилофарингіти, клініка, лікування. Гострі бактеріальні тонзиліти. Диференційна діагностика. Загальні принципи обстеження, лікування та профілактики. Ускладнення бактеріальних тонзилітів. Паратонзиліт, паратонзиллярний абсцес, парафарингеальний абсцес, внутрішньомигдаликовий абсцес, аденофлегмона, медіастиніт, тонзилогенний сепсис. Абсцестонзилектомія. Заглотковий абсцес.

Тема 11. Гострі вторинні тонзиліти: ураження мигдаликів при інфекційних захворюваннях (дифтерії, скарлатині, туляремії, черевному тифі) та при захворюваннях системи крові (інфекційному мононуклеозі, агранулоцитозі, лейкозах). Характерні зміни формули крові. Методи лікування.

Тема 12. Гострі та хронічні запальні захворювання гортані. Стенози гортані. Диференціальна діагностика між справжнім і несправжнім крупом. Гострий ларингіт, класифікація. Гострий ларинготрахеїт у дітей: етіологія, клініка, принципи лікування, види назотрахеальних інтубацій. Хронічний ларингіт: катаральний, гіпертрофічний, атрофічний, клінічні прояви, можливі ускладнення. Використання мікрохірургічної діагностики. Принципи консервативного та хірургічного лікування. Етіологія, класифікація, клініка стенозів гортані. Патофізіологічні механізми компенсації та декомпенсації при недостатності дихання. Невідкладна допомога та етіопатогенетичне лікування стенозів гортані у залежності від стадії. Комплектування набору інструментів

для трахеотомії. Техніка виконання трахеотомії, конікотомії, можливі ускладнення. Принципи догляду за трахеостомаю і трахеоканюлею.

Тема 13. Пухлини ЛОР органів у дітей. Доброякісні пухлини носа і біляносових пазух (остеома, папілома, ангіофіброма). Доброякісні пухлини глотки (юнацька ангіофіброма основи черепа). Доброякісні пухлини гортані (фіброма, папілома). Гломусні пухлини ЛОР органів. Акустична невринома. Принципи лікування.

Тема 14. Травми носа, носові кровотечі. Методи зупинки носових кровотеч. Діагностика травм носа і приносових пазух (пальпація, огляд, рентгенографія кісток носа в боковій проекції). Класифікація травм носа. Перша допомога при травмах. Місцеві і загальні причини носових кровотеч. Місцеві і загальні засоби зупинки носових кровотеч. Техніка передньої і задньої тампонади носа. Методи зупинки кровотечі з зони Кісельбаха (припикання судин слизової оболонки, хірургічна зупинка носової кровотечі). Кровотечі з решітчастого лабіринту, методи їх зупинки.

Тема 15. Сторонні тіла ЛОР органів. Опіки стравоходу. Різновиди сторонніх тіл вуха, симптоматика, особливості видалення. Механізм аспірації сторонніх тіл у дихальні шляхи. Особливості клініки при сторонніх тілах гортані та трахеї, бронхів методи їх видалення. Рентгенологічне обстеження хворого. Феномен Гольцкнехта-Якобсона. Методи діагностики і видалення. Симптоматика та ускладнення сторонніх тіл глотки і стравоходу. Етапи обстеження хворого з підозрою на стороннє тіло глотки і стравоходу. Рентгенологічні методи дослідження. Ускладнення сторонніх тіл глотки та стравоходу. Опіки стравоходу. Види опіків стравоходу. Характер некрозу при хімічному опіку кислотами, лугами. Патологоанатомічні та клінічні стадії опіків стравоходу. Клініка та перша допомога при опіках стравоходу. Обсяг інфузійної терапії. Профілактика та лікування рубцевих стенозів стравоходу. Бужування стравоходу.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Лайко А. А., Заболотний Д.І., Борисенко О.М., Гавриленко Ю. В., Яшан О. І., Косаковський А. Л., Синяченко В. В., Заболотна Д. Д., Березнюк І. В., Косаківська І. А., Юревич Н. О.. Сучасні методи діагностики та мікрохірургії хвороб вуха у дітей. Навч.-метод. посібник. - К.: Логос, 2021. — 212 с.
2. Євчев Ф.Д., Пухлік С.М., Тігаренко О.В., Євчева А.Ф., Гаєвський В.В. Сучасна невідкладна допомога хворим із гострими та хронічними захворюваннями ЛОР-органів та при їх ускладненнях: навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-оториноларингологів та сімейних лікарів. – Одеса: Олді+, 2023. – 272с.
3. Дитяча отологія / під ред. А. Косаковського, Ф. Юрочка.- Львів: Мс, 2017. - 288 с., іл.
4. Дитяча ринологія. Навч.- метод. посібник / під ред. Ф. Юрочка, А. Косаковського, В. Шкорботуна. - Львів: Мс, 2020. - 288 с., іл.
5. Бабінець Л.С, Бездітко П.А., Пухлік С.М. та ін /Сімейна медицина: у 3 кн.:підручник. Кн.3.Спеціальна частина. Поліпрофільність загальної лікарської практики.- к.,2017.- 680 с.

Додаткова:

1. Y.Mitin, Y.Deyeva, Y.Gomza, V. Didkovskyi etc. Otorhinolaryngology// Medicine,2018.- 264р.
2. Дитяча оториноларингологія: Національний підручник./ Лайко А.А., Косаковський А.Л. та ін. – К.: Логос, 2015. – 576 с.Науменко О.М., Васильєв В.М., Деєва Ю.В., Безшапочний С.Б. Невідкладна допомога в оториноларингології: навчальний посібник // Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». – 2017. – 144с.
3. Косаковський А.Л., Юрочко Ф.Б. Середній отит // Міні-атлас.-К.:Тов. «Біокодекс Україна», 2017.- 49 с.
4. Тонзиліт (хронічний, рекурентний, рецидивуючий): просто про складне. Монографія / А.Л. Косаковський, С. А. Левицька – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля» -2021.–188с.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усний (опитування), практичний (робота з пацієнтом, стандартизованим гібридним пацієнтом та його батьками), оцінка комунікативних навичок та активності на занятті та під час ролівої гри, оцінювання інтерпретації результатів клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень.

Критерії поточного оцінювання на семінарському занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Здобувач допускається до диференційованого заліку за умови виконання вимог навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він отримав не менше 3,00 балів.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного заняття.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перекладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або

технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-наушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);

- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка, отоскоп.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, що встановлені Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.